

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Ζωικοί Εχθροί Εργαστήριο

Ενότητα 6: Οι Τάξεις των εντόμων
(Εξωπτερυγωτά Α)

Δρ Δήμητρα Ζωάκη-Μαλισιόβα
Καθηγήτρια Εντομολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα: Τεχνολόγων Γεωπόνων

Τίτλος Μαθήματος: Ζωικοί Εχθροί Εργαστήριο

Ενότητα 6: Οι Τάξεις των εντόμων (Εξωπτερυγωτά Α)

Όνομα Καθηγητή: Δρ Δήμητρα Ζωάκη-Μαλισιόβα

Βαθμίδα Καθηγητή: Καθηγήτρια

Άρτα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι Τάξεις των εντόμων (Εξωπτερυγωτά Α)

Σκοποί ενότητας

- Αποσαφήνιση των Τάξεων των εντόμων, που ανήκουν στα Εξωπτερυγωτά.

Περιεχόμενα ενότητας

- Οι Τάξεις των εντόμων.
- Εξωπτερυγωτά.
  - Ephemeroptera.
  - Odonata.
  - Plecoptera.
  - Grylloblatodea.
  - Orthoptera.
  - Phasmida.
  - Dermaptera.
  - Embioptera.

Οι Τάξεις των εντόμων

Οι Τάξεις των εντόμων

- Οι Κλάσεις των εντόμων είναι τα Απτερυγωτά ή Αμετάβολα & τα Πτερυγωτά (Εξωπτερυγωτά ή Ημιμετάβολα & Ενδοπτερυγωτά ή Ολομετάβολα)
- **Απτερυγωτά:** έλλειψη πτερύγων θεωρείται πρωτογενής και δεν έχουν μεταμόρφωση
- **Πτερυγωτά:** είναι τα πτερωτά ή δευτερογενώς άπτερα είδη και παρατηρείται μεταμόρφωση (απλή/ατελής στα Εξωπτερυγωτά ή πλήρης στα Ενδοπτερυγωτά)

Ημιμετάβολα

- Προνύμφη: ανήλικα στάδια Ημιμετάβωλων και μοιάζουν στη μορφή, στα στοματικά μόρια, στις συνήθειες και στον τύπο της ζημιάς που προκαλούν με τα ενήλικα άτομα
- Πτέρυγες αναπτύσσονται εξωτερικά και εμφανίζονται στη 2^η ή 3^η προνυμφική ηλικία ως μικρές πλακόμορφες αποφύσεις του μεσονώτου & μετανώτου
- Σε κάθε έκδυση (ενηλικίωση) αποκτούν την τελική μορφή & μέγεθος
- Στάδια (3): ωό-προνύμφη-ενήλικο

Ολομετάβολα

- Προνύμφες διαφέρουν από τα ενήλικα ως προς τη μορφή, στοματικά μόρια (συνήθως) και κατ' επέκταση στον τύπο ζημιάς που προκαλούν
- Προνύμφη που αναπτυχθεί πλήρως μεταμορφώνεται σε νύμφη
- Πλήρης μεταμόρφωση, η οποία συμβαίνει στο στάδιο της νύμφης
- Καταβολές πτερύγων αναπτύσσονται κανονικά κατά το νυμφικό στάδιο και δεν φαίνονται εξωτερικά
- Στάδια (4): ωό, προνύμφη, νύμφη, ενήλικο

Κλάση Έντομα διαιρείται σε 29 Τάξεις

- **Υπόκλαση ΑΠΤΕΡΥΓΩΤΑ**
  - Θυσανουρα - Thysanura (500)
  - Δίπλουρα - Diplura (600)
  - Πρώτουρα - Protura (200)
  - Κολλέμβολα - Collembola (2.000)

Κλάση Έντομα διαιρείται σε 29 Τάξεις

- **Υπόκλαση ΕΞΩΠΤΕΡΥΓΩΤΑ**

- Εφημερόπτερα - Ephemeroptera (2.000)
  - Οδοντόγναθα - Odonata (5.000)
  - Πλεκτόπτερα - Plecoptera (1.700)
  - Γρυλλοσιλφοειδή - Grylloblattodea (16)
  - Οθρόπτερα - Orthoptera (17.000)
  - Φασμοειδή - Phasmida (2.500)
  - Δερματόπτερα - Dermaptera (1.200)
  - Εμβιόπτερα - Embioptera (300)
  - Δικτυόπτερα - Dictyoptera (6.000)
  - Ισόπτερα - Isoptera (1.900)
  - Ζωράπτερα - Zoraptera (22)
  - Ψωκόπτερα - Psocoptera (2.000)
  - Μαλλοφάγα - Mallophaga (2.800)
  - Ανόπλουρα - Anoplura (300)
  - Ημίπτερα - Hemiptera (55.000)
  - Θυσανόπτερα - Thysanoptera (5.000)
- Παλαιόπτερα
- Ορθοπτεροειδή
- Ημιπτεροειδή

Κλάση Έντομα διαιρείται σε 29 Τάξεις

- **Υπόκλαση ΕΝΔΟΠΤΕΡΥΓΩΤΑ**

- Νευρόπτερα - Neuroptera (5.000)
- Κολεόπτερα - Coleoptera (330.000)
- Στρεψίπτερα - Strepsiptera (370)
- Μηκόπτερα - Mecoptera (400)
- Σιφωνάπτερα - Siphonaptera (1.800)
- Δίπτερα - Diptera (90.000)
- Λεπιδόπτερα - Lepidoptera (120.000)
- Τριχόπτερα - Trichoptera (5.000)
- Υμενόπτερα - Hymenoptera (200.000)

Πανορποειδή

Κλάση Έντομα διαιρείται σε 29 Τάξεις

- Οι Τάξεις Thysanura, Collembola, Orthoptera, Plasmida, Dermaptera, Isoptera, Psocoptera, Mallophaga, Anoplura, Hemiptera, Thysanoptera, Coleoptera, Siphonaptera, Diptera, Lepidoptera, Hymenoptera περιλαμβάνουν είδη ζημιογόνα για τα καλλιεργούμενα φυτά και κατοικημένους χώρους
- Οι Τάξεις Odonata, Dermaptera, Dictyoptera, Anoplura, Hemiptera, Siphonaptera, Diptera, Hymenoptera περιλαμβάνουν είδη που είναι ενοχλητικά στον άνθρωπο ή βλαβερά για την υγεία του
- Οι Τάξεις Diplura, Protura, Ephemeroptera, Odonata, Plectoptera, Grylloblattodea, Embioptera, Zoraptera, Neuroptera, Coleoptera, Strepsiptera, Thichoptera θεωρούνται ως μη-βλαβερές ή ως ωφέλιμες

ΠΤΕΡΥΓΩΤΑ (1)

- Πτερωτά ή δευτερογενώς άπτερα είδη; στα πιο πολλά είδη οι άνω γνάθοι αρθρώνονται με την κεφαλική κάψα σε 2 σημεία
- Ενήλικα χωρίς κοιλιακά εξαρτήματα πριν από το γεννητικό οπλισμό
- Μεταμόρφωση σαφής, ποικίλλει από **απλή/ατελή (Εξωπτερυγωτά ή Ημιμετάβολα)** μέχρι **πλήρη (Ενδοπτερυγωτά ή Ολομετάβολα)**
- **Ημιμετάβολα-Τάξεις:** Ephemeroptera, Odonata, Plecoptera, Grylloblattodea, Orthoptera, Phasmida, Dermaptera, Embioptera, Dictyoptera, Isoptera, Zoraptera, Psocoptera, Mallophaga, Anoplura, Hemiptera, Thysanoptera
- **Ολομετάβολα-Τάξεις:** Neuroptera, Coleoptera, Strepsiptera, Mecoptera, Siphonaptera, Diptera, Lepidoptera, Trichoptera, Hymenoptera

ΠΤΕΡΥΓΩΤΑ (2)

- **Ημιμετάβολα (απουσία νύμφης/rupa):** τα ατελή στάδια (προνύμφες/larvae) μοιάζουν στη μορφή, στοματικά μόρια, τρόπο μετακίνησης & τύπο ζημιάς, που προκαλούν, με το ενήλικο
- **Ολομετάβολα:** πλήρης, πολύπλοκη και απότομη μεταμόρφωση
  - Μορφή προνύμφης διαφέρει από τη μορφή ενηλίκων, αλλά και στις συνήθειες και συχνά στον τύπο ζημιάς που προκαλούν
  - Μεταξύ προνύμφης και ενηλίκου μεσολαβεί το στάδιο της νύμφης, η οποία επίσης διαφέρει πολύ στη μορφή και από τις προνύμφες και από το ενήλικο
  - Δημιουργία πτερύγων εσωτερικά κατά το στάδιο της νύμφης

Εξωπτερυγωτά Α

Τάξη Ephemeroptera

- Μικρό ή μέτριο μέγεθος με μακρύ και μαλακό εξωσκελετό
- Μεγάλοι σύνθετοι οφθαλμοί
- Σώμα με 2 ή 3 λεπτές & μακριές αποφύσεις στην άκρη της κοιλιάς (2 κέρκοι)
- Στοματικά μόρια ατροφικά; Κεραίες μικρές & σμηριγγοειδείς
- Πτέρυγες μεμβρανοειδείς με πολλά επιμήκη & εγκάρσια νεύρα; Πρόσθιες σχετικά μεγάλες & τριγωνικές, οπίσθιες μικρότερες

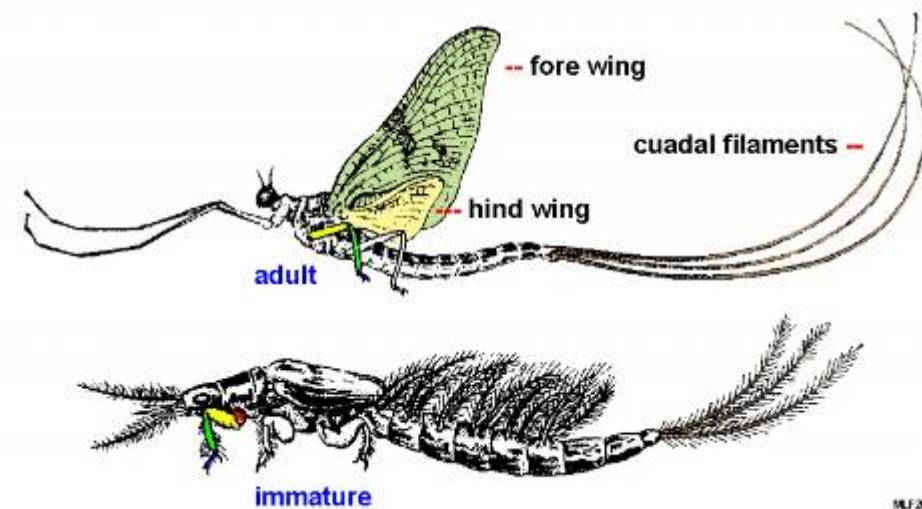

Τάξη Ephemeroptera

- Κατά τη στάση, οι πτέρυγες είναι πάνω από τα νώτα του, κάθετες προς το υπόστρωμα
- Προνύμφες υδρόβιες, καμποδεόμορφες με μακριές κέρκους; Υδρόβιες και τρέφονται με φύκια και ορισμένα άλλα υδρόβια φυτά
- 1-3 έτη για την ολοκλήρωση των προνυμφικών σταδίων, το χερσαίο **ενήλικο είναι εφήμερο**
- Δεν είναι βλαβερά για τη γεωργία

Τάξη Ephemeroptera

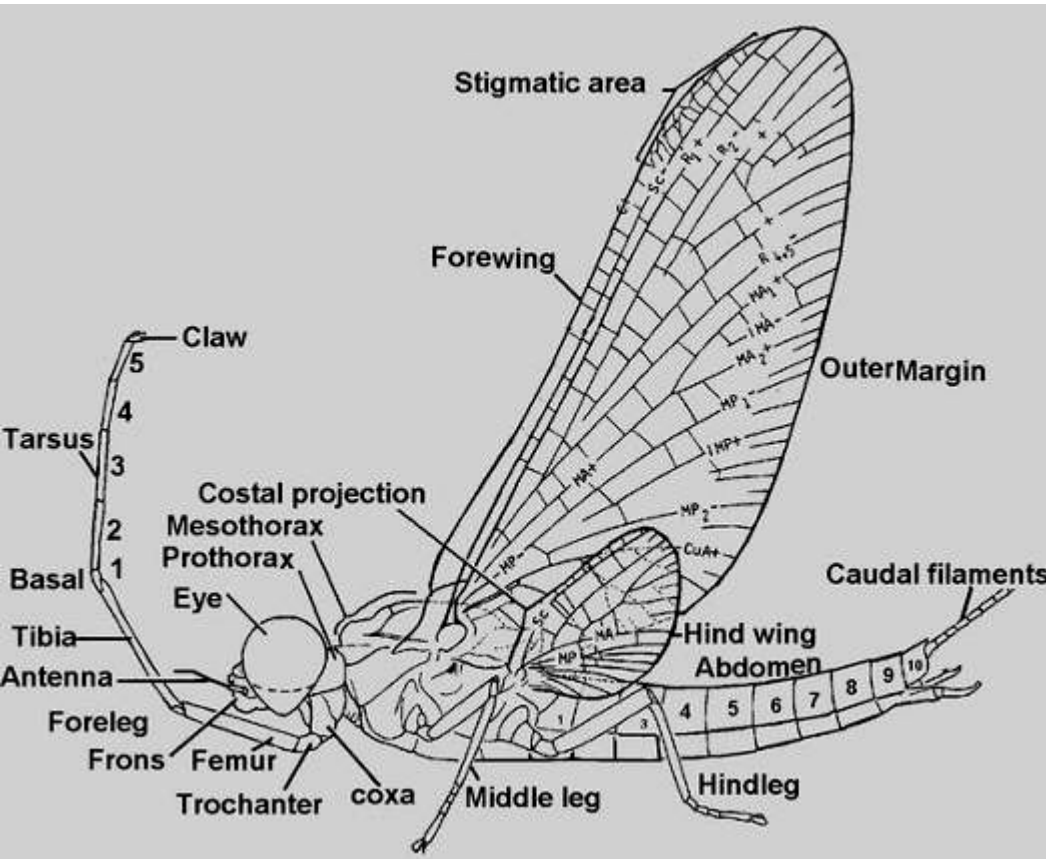
Κοιλιακές
αποφύσεις

Πτέρυγες
με πολλές
νευρώσεις

Μεγάλοι
σύνθετοι
οφθαλμοί

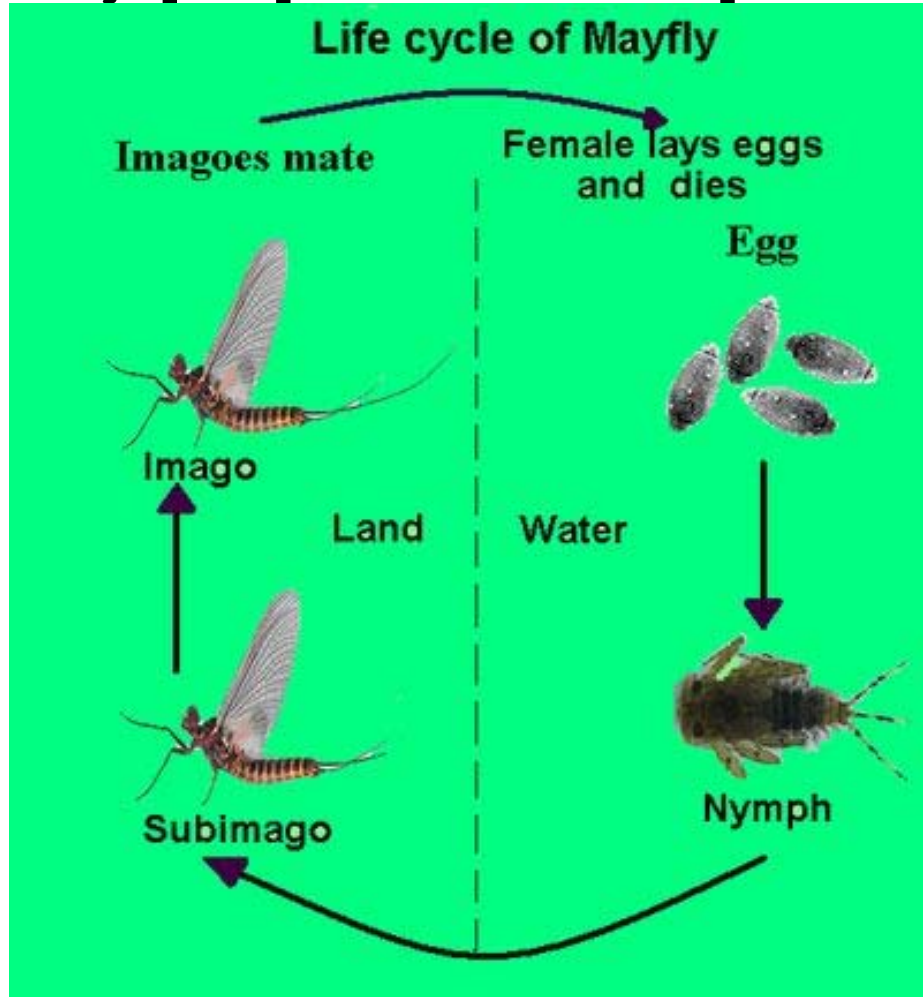

Τάξη Ephemeroptera

Τάξη Ephemeroptera

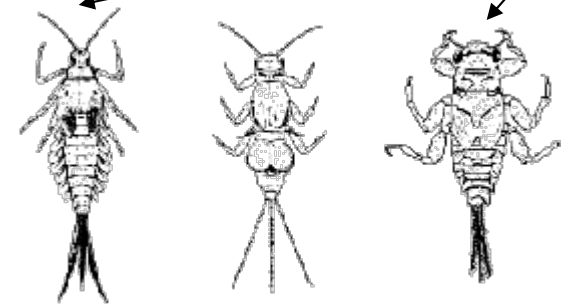
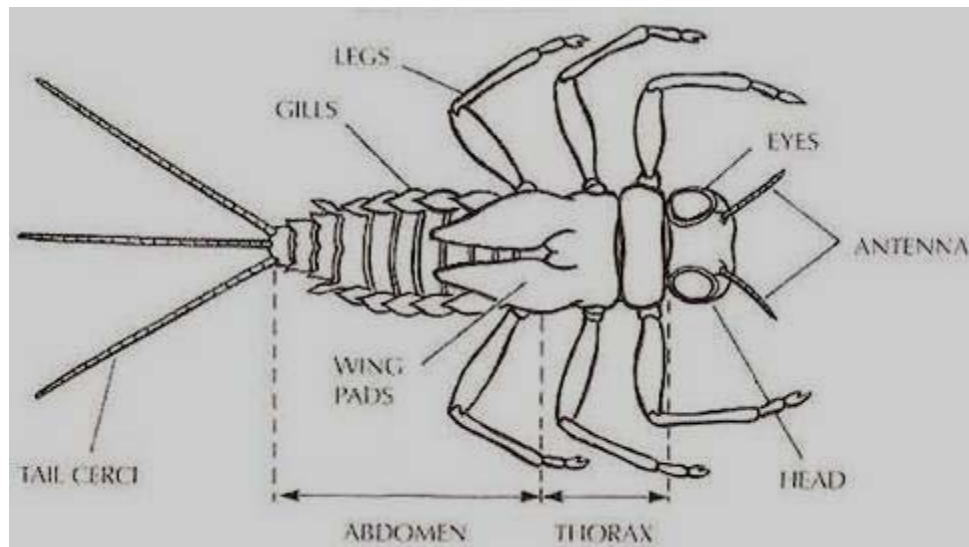
Βιολογικός
κύκλος

Τάξη Ephemeroptera

Προνύμφες

νύμφη

Τάξη Ephemeroptera

3 μακρείς κέρκους
(νύμφη)

Τάξη Odontata

- Κοινώς ως μεγάλα «αεροπλανάκια»
- Έχουν 2 ζεύγη στενόμακρων μεμβρανοειδών πτερύγων με πολλά επιμήκη & εγκάρσια νεύρα και συνήθως **ένα σκοτεινόχρωμο στίγμα κοντά στην κορυφή τους**
- Μεγάλη κεφαλή με μεγάλους και εξέχοντες σύνθετους οφθαλμούς και λεπτές σμηριγγοειδείς κεραίες
- Στοματικά μόρια μασητικού τύπου
- Κοιλιά στενόμακρη και συχνά λεπτή; Κέρκοι μόναρθρες και χρήση τους για συγκρατεί το θήλυ κατά τη σύζευξη

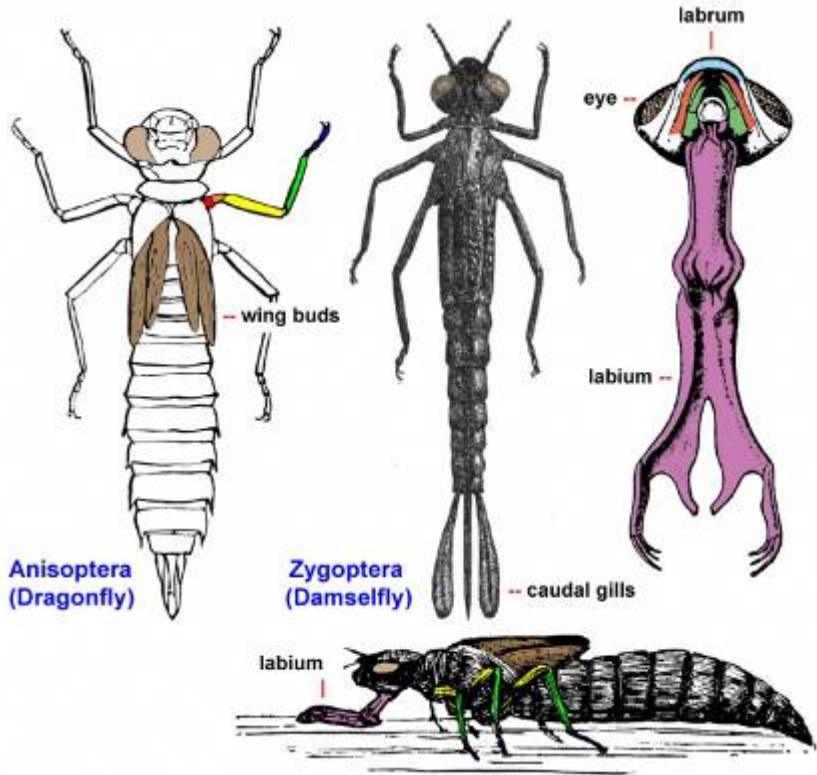

Τάξη Odontata

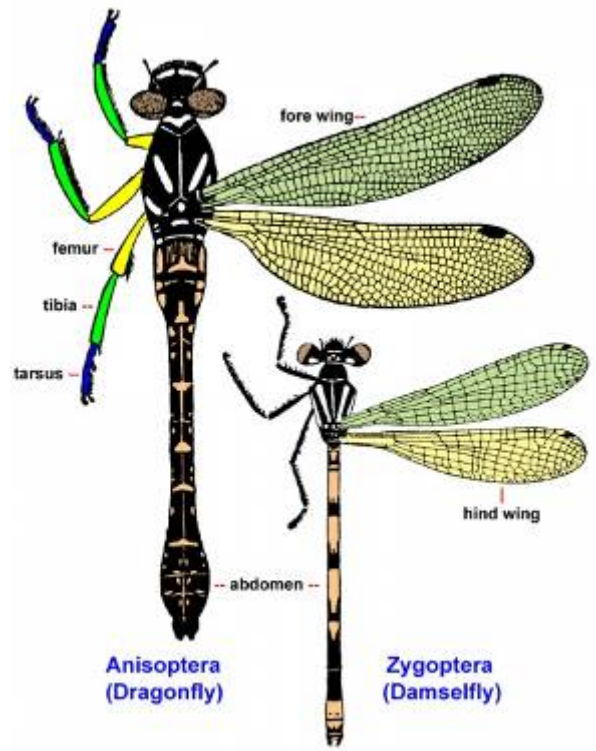
- Σε αντίθεση με τα υπόλοιπα είδη, τα άρρενα έχουν τη σπερματοδόχο κύστη στο 2^ο-3^ο ουρόστερνο
- Σαρκοφάγα, αρπακτικά, ημερόβια, ενήλικα ζουν 1-4 έτη
- Εντοπίζονται στις άκρες φύλλων, βλαστών, κοντά σε ποτάμια, λίμνες και επιτίθενται στα έντομα που ίπτανται πλησίον τους
- Προνύμφες υδρόβιες, σαρκοφάγες & αρπακτικές με στοματικά μόρια μασητικού τύπου
- Δεν είναι βλαβερά στη γεωργία, ορισμένα είδη υγειονομικής σημασίας

Τάξη Odonata

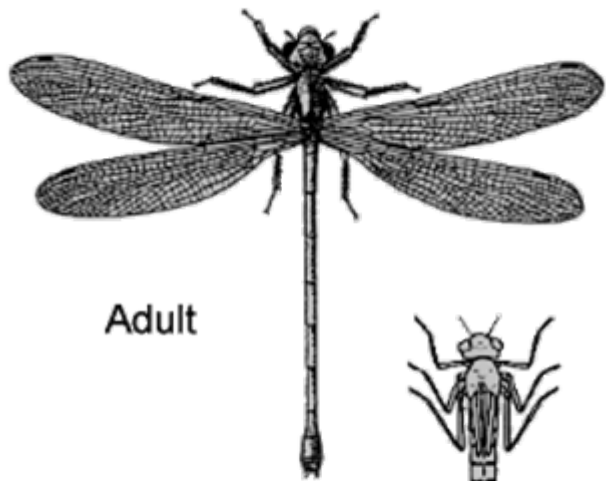
Ανήλικα

Ενήλικα

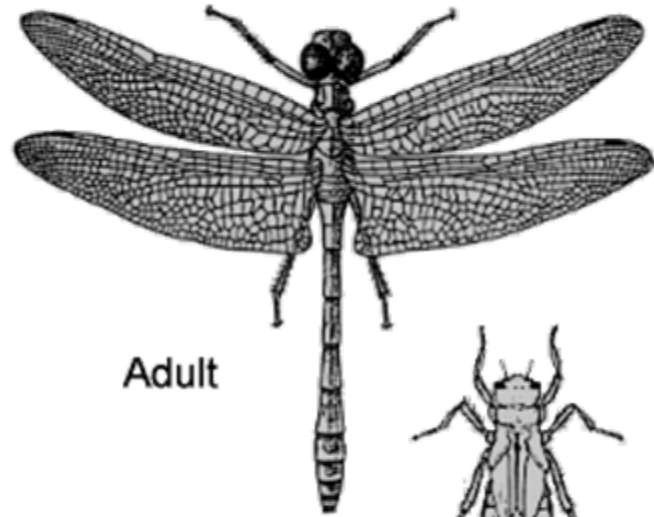
Τάξη Odonata

Adult

Naiad

Adult

Naiad

Τάξη Odonata

κέρκοι

Χερσαίο ενήλικο
Σκοτεινόχρωμο στίγμα

Τάξη Odonata

Κάτω χείλος μακρύ
& αρθρωτό

Υδρόβια νύμφη

Τάξη Odonata

Μεγάλοι
σύνθετοι
οφθαλμοί

Μακριά λεπτή κοιλιά

Τάξη Odonata

Κατά τη σύζευξη

Τάξη Plecoptera (ή Perlaria)

- Μετρίου μεγέθους με μαλακό εξωσκελετό
- Έχουν 2 ζεύγη μεμβρανοειδείς πτέρυγες με πολλές νευρώσεις; Οπίσθιες μεγαλύτερες από τις πρόσθιες και κατά την ανάπαυση είναι παράλληλες προς την επιφάνεια
- Στοματικά μόρια αδύνατα & μασητικά; Μερικά είδη με ατροφικές γνάθους, ενώ τα είδη με καλώς ανεπτυγμένες γνάθους τρώνε λειχήνες & φύκη
- Κεραίες λεπτές & νηματοειδείς
- Ταρσοί με 3 άρθρα

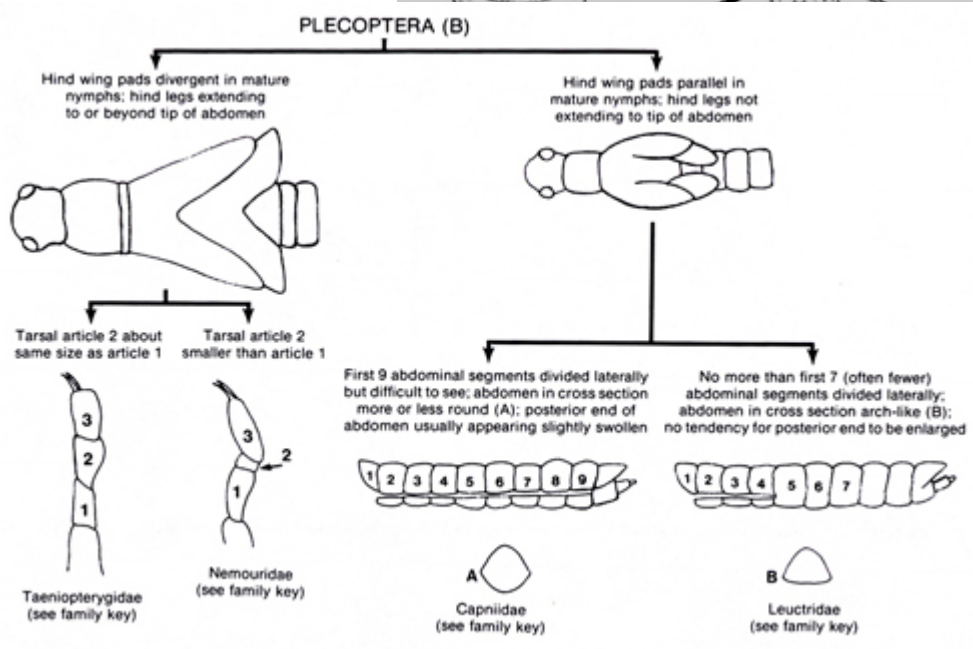

Τάξη Plecoptera (ή Perlaria)

- Κοιλία με μακριές, νηματόμορφες, πολύαρθρες κέρκους
- Εντοπίζονται κοντά σε γλυκά νερά και δεν ίπτανται πολύ και μακριά
- Προνύμφες υδρόβιες, καμποδεόμορφες με μακριές κεραίες & μακριές κέρκους και μοιάζουν αρκετά με τα ενήλικα
- Προνύμφες είναι σε μερικά είδη φυτοφάγες και σε άλλα αρπακτικές σαρκοφάγες
- Δεν είναι γεωργικής σημασίας

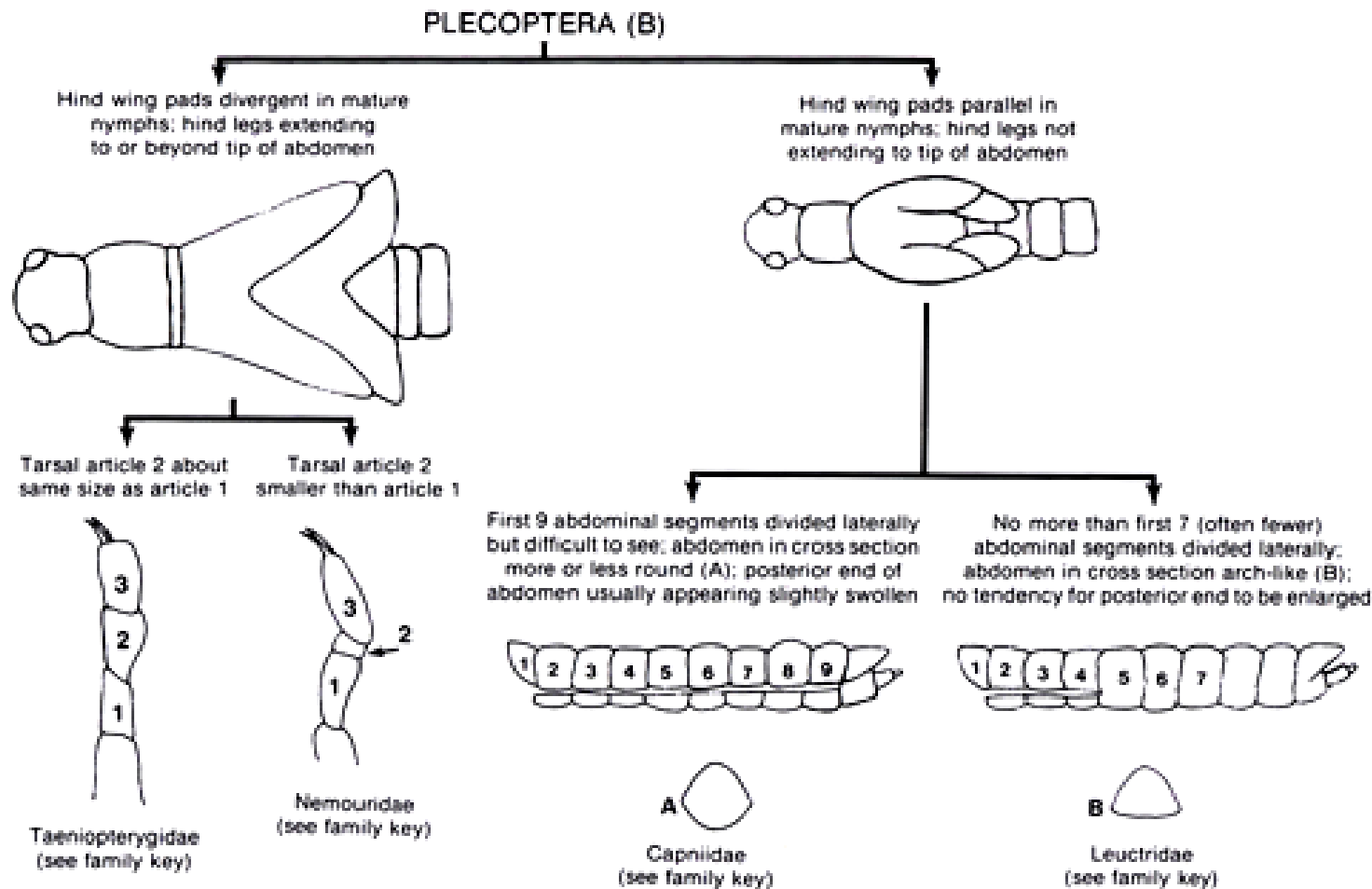
Τάξη Plecoptera (ή Perlaria)

προνύμφη

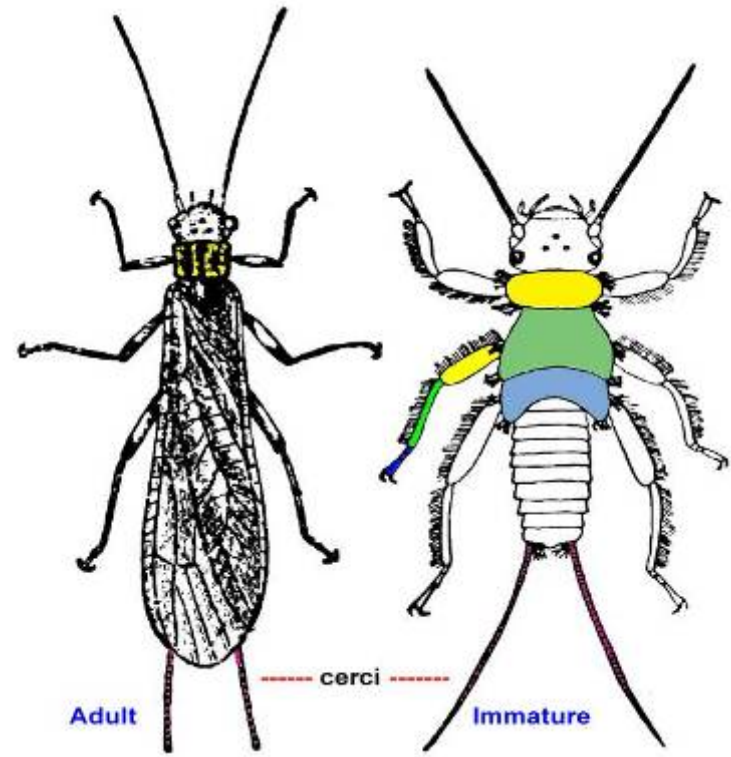
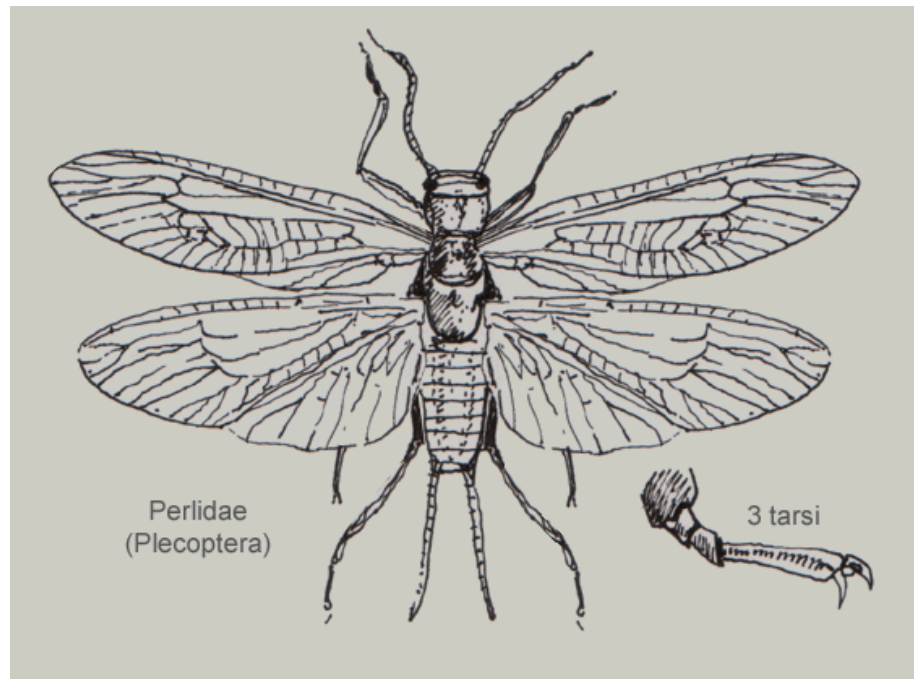

Τάξη Plecoptera (ή Perlaria)

Τάξη Plecoptera (ή Perlaria)

Τάξη Plecoptera (ή Perlaria)

ενήλικο

προνύμφη

Τάξη Plecoptera (ή Perlaria)

ενήλικο

Τάξη Plecoptera (ή Perlaria)

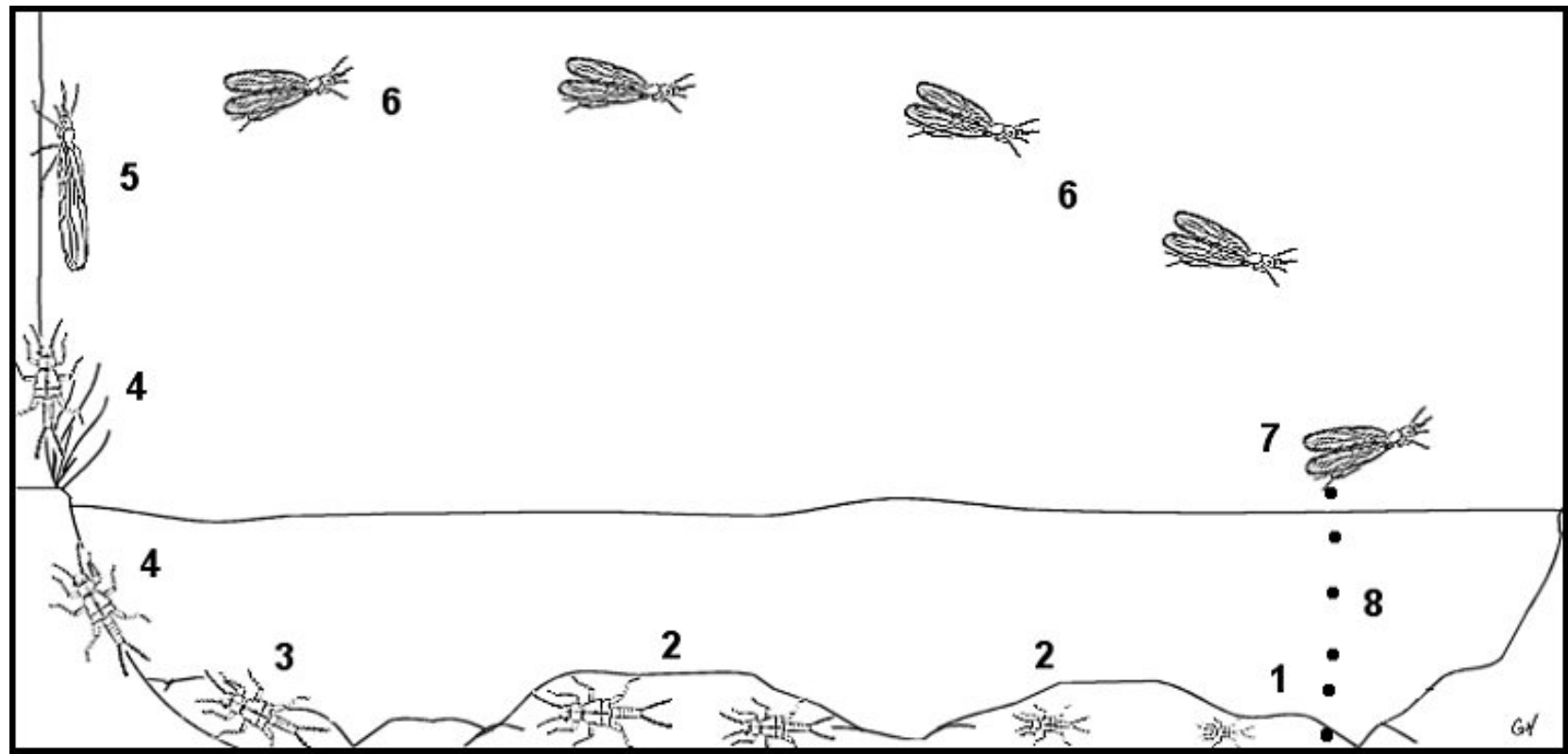

νύμφη

Τάξη Plecoptera (ή Perlaria)

Βιολογικός κύκλος

Τάξη Grylloblattodea

- Έχει 3 γένη και 16 είδη
- Μικρά, άπτερα, μακρουλό σώμα
- Κεραίες νηματοειδείς
- Στοματικά μόρια μασητικού τύπου
- Απουσία απλών οφθαλμών, με μικρούς ή χωρίς σύνθετους
- Ταρσοί με 5 άρθρα
- Κέρκοι νηματοειδείς με 8 άρθρα

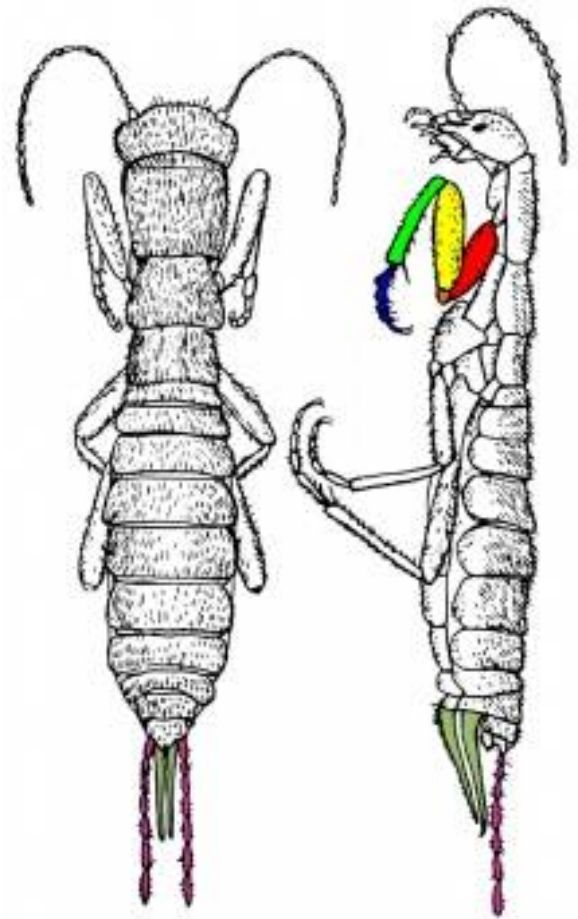

Τάξη Grylloblattodea

- Θήλεα με ανεπτυγμένο ωοθήτη
- Άρρενα ζουν στο έδαφος, μέσα στο ξύλο που σαπίζει, κάτω από πέτρες, μέσα σε σπηλιές, σε ψηλά βουνά με χιόνι
- Βιολογικός κύκλος 6 ετών (1 έτος για επώαση, 5 έτη για τα προνυμφικά στάδια)
- Άριστο θερμοκρασίας ανάπτυξης 4°C
- Παμφάγα, νυχτόβια

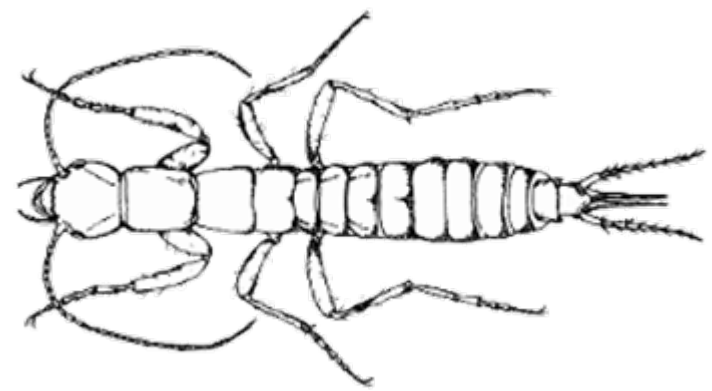

Τάξη Grylloblattodea

Τάξη Grylloblattodea

Τάξη Orthoptera

- Μέτριο έως μεγάλο μέγεθος με κοντές ή μακριές πτέρυγες
- Πρόσθιες πτέρυγες στενότερες, περγαμηνοειδείς και παχύτερες (**ψευδέλυτρα/tegmina**) από ό,τι οι οπίσθιες (πλατύτερες, μεμβρανοειδείς)
- Κεραίες σμηρριγοειδείς ή νηματοειδείς
- Στοματικά μόρια μασητικού τύπου και μεγάλο προθώρακα
- Οπίσθια πόδια μεγάλα, σε πολλά είδη πηδητικού τύπου με ταρσούς που έχουν 3-4 άρθρα

Τάξη Orthoptera

- Θήλυ με ανεπτυγμένο ωοθέτη, κέρκοι κοντοί με χωρίς άρθρα
- Πολλά είδη έχουν ακουστικά και ηχητικά όργανα; Ήχος (τριγμός) παράγεται με τριβή των πρόσθιων πτερύγων μεταξύ τους ή με τους οπίσθιους μηρούς στις πρόσθιες πτέρυγες
- Χερσαία, βλαβερά στη γεωργία (Οικογένειες Acrididae, Tettigoniidae, Gryllidae, Gryllotalpidae)
- Ακρίδες, κρεμμυδοφάγοι, γρύλοι και άλλα είδη

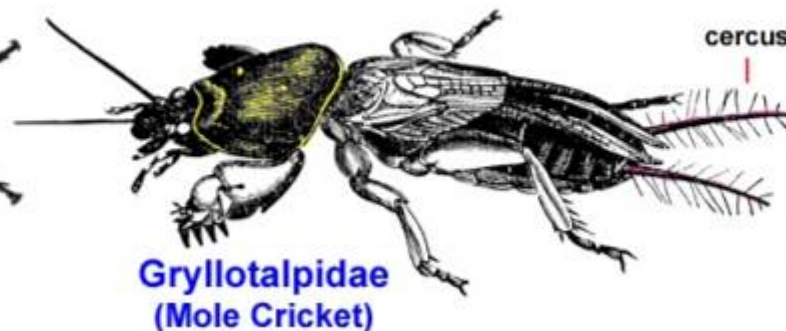
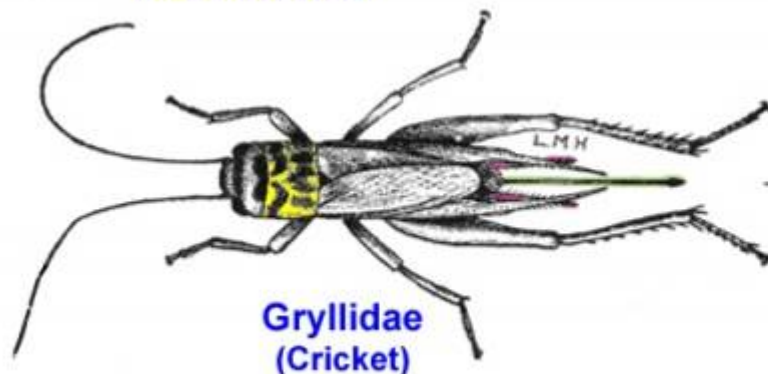
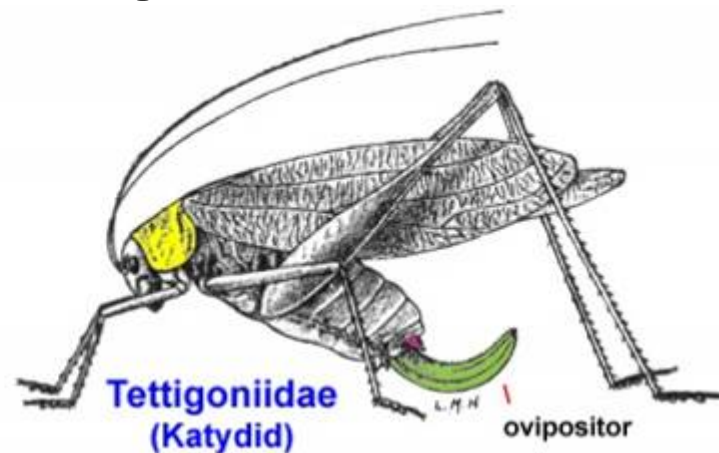
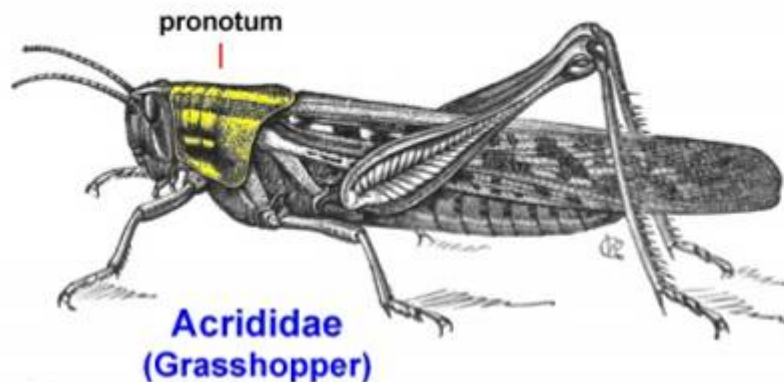

Τάξη Orthoptera: Υποτάξεις

- **Ensifera** (μακριές κεραίες, ωοσκάπτης μακρύς)
  - Tettigoniidae (πράσινα)
  - Gryllotalpidae
  - Gryllidae (γρύλλος, τριζόνι)
- **Coelifera** (βραχείες κεραίες, ωοσκάπτης πολύ μικρός ή λείπει)
  - Acrididae (χωρίς φυμάτιο στο πρόστερνο)
  - Cantatoridae (με φυμάτιο στα ισχία του 1^{ου} ζεύγους ποδιών)

Τάξη Orthoptera

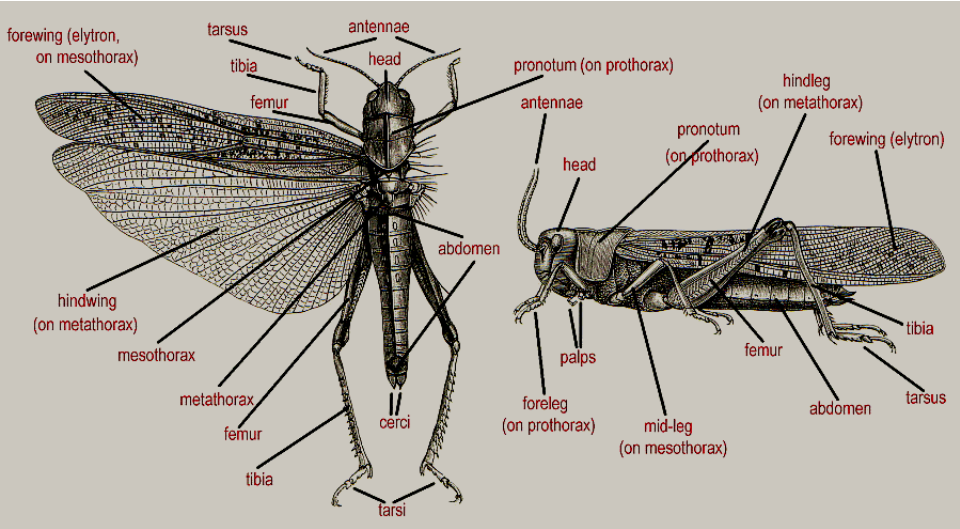
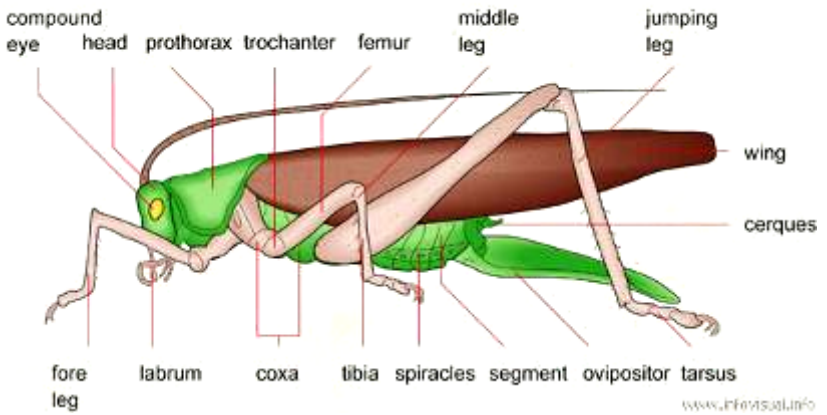

Οικογένειες που είναι βλαβερές στη γεωργία

Acrididae (Ακρίδες)

MORPHOLOGY OF AN ORTHOPTERA

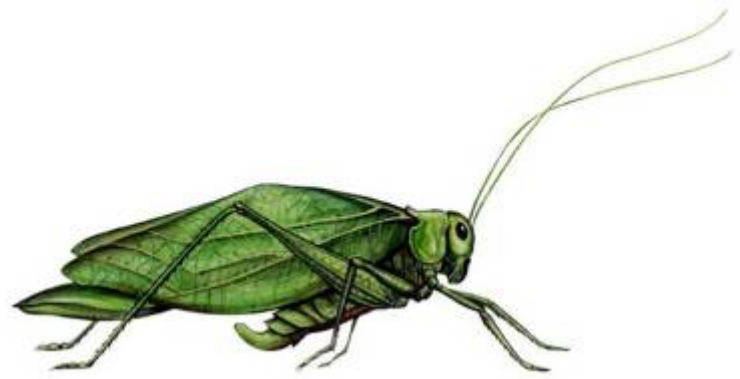
Acrididae (Ακρίδες)

Acrididae (Ακρίδες)

Tettigoniidae (γρύλοι)

ενήλικο

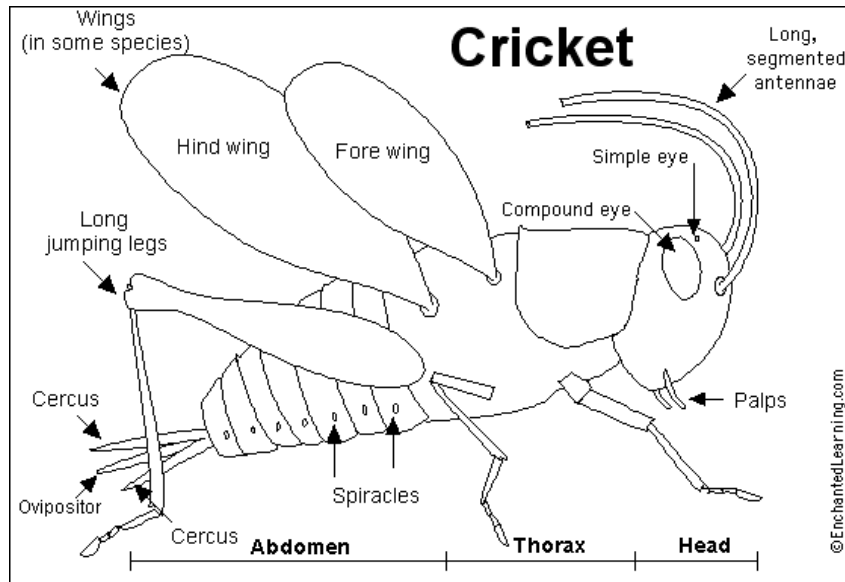
προνύμφη

Tettigoniidae (γρύλοι)

Gryllidae (γρύλοι)

Gryllidae (γρύλοι)

Γρύλοι

Gryllotalpidae (κρεμμυδοφάγοι ή πρασάγγουρες ή γρυλλοτάλπες ή κολοκυθοκόφτες)

Gryllotalpa gryllotalpa

ενήλικο

Σκαπτικού τύπου

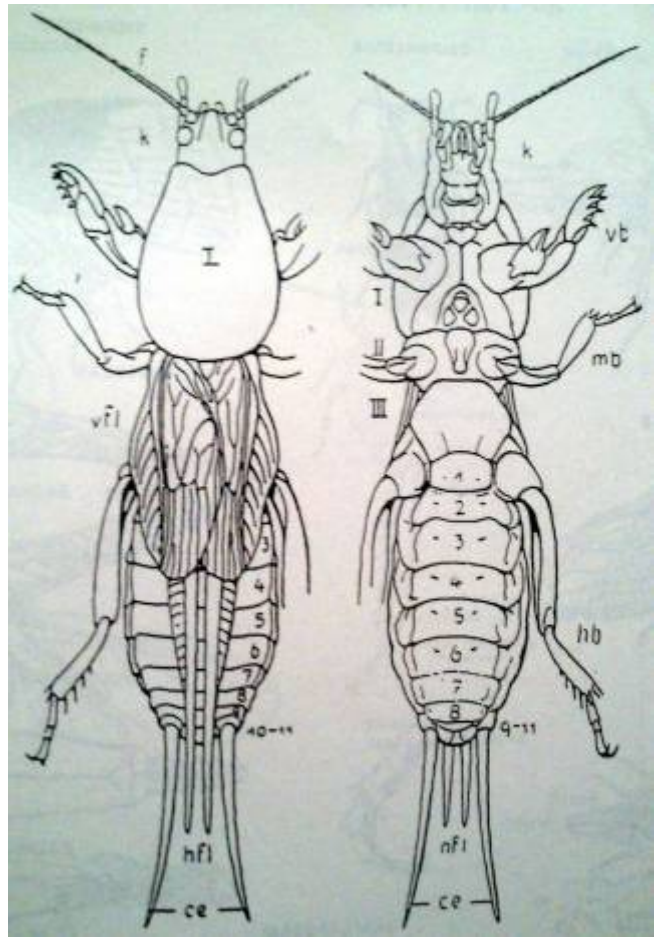
Gryllotalpidae (κρεμμυδοφάγοι ή πρασάγγουρες ή γρυλλοτάλπες ή κολοκυθοκόφτες)

1ο ζεύγος ποδιών: ορυκτικός τύπος, 2ο ζεύγος ποδιών: βαδιστικός
τύπος, 3ο ζεύγος ποδιών: πηδητικός τύπος

Gryllotalpidae (κρεμμυδοφάγοι ή πρασάγγουρες ή γρυλλοτάλπες ή κολοκυθοκόφτες)

κ κεφαλή, I προθώρακας, II
μεσοθώρακας, III μεταθώρακας, 1-11
κοιλιακά άρθρα (tergiteae) με αριστερά
τα ραχιαία τόξα και δεξιά τα κοιλιακά
τόξα (sternitae), f κεραία, vb
πρόσθιος πους (ορυκτικός), mb
μέσος πους, bb οπίσθιος πους, vfl
πρόσθια πτέρυξ, hfl οπίσθια πτέρυξ,
ce κέρκοι (ουραία εξαρτήματα)

Gryllotalpidae (κρεμμυδοφάγοι ή πρασάγγουρες ή γρυλλοτάλπες ή κολοκυθοκόφτες)

Πρόκληση ζημιών σε φυτώρια και κηπευτικά

Τάξη Phasmida

- Μετρίου ή μεγάλου μεγέθους, πτερωτά ή άπτερα
- Πολλά είδη με σώμα στενόμακρο & κυλινδρικό, ενώ άλλα είναι με σώμα πλατύ που μοιάζει με φύλλο
- Στοματικά μόρια μασητικού τύπου
- Κεραίες ποικίλλουσες σε μήκος
- Προθώρακας κοντός, μεθοθώρακας & μεταθώρακας μακροί
- Πρόσθιες πτέρυγες (αν υπάρχουν) μικρές

Τάξη Phasmida

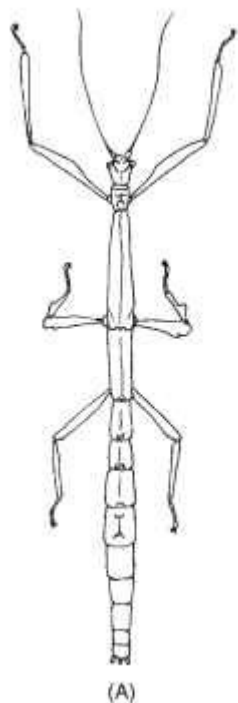
- Ταρσοί με 5 άρθρα
- Ωοθέτης μικρός και κρυμμένος, κέρκοι κοντές με 1 άρθρο
- Τροπικά είδη επί των δένδρων, όπου τρώνε φύλλα
- Γεννούν ωά ένα-ένα στο έδαφος και εκκολάπτονται την επόμενη άνοιξη (1 γενεά/έτος)
- Σπάνια ζημιώνουν δασικά δένδρα

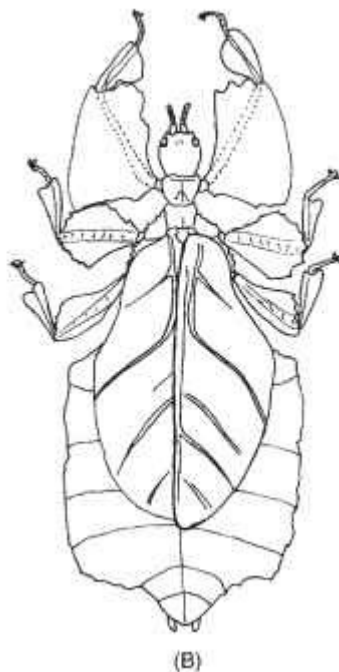

Τάξη Phasmida

Ενήλικο σαν κλαδίσκος δένδρου

(A)

(B)

(A) *Phenacephorus auriculatus*

(B) *Phenacephorus bioculatum*

Ενήλικο σαν φύλλο

Τάξη Phasmida

Τάξη Dermaptera

- Μέτριο μέγεθος με σώμα στενόμακρο & πλατύ νωτοραχιαία
- Στοματικά μόρια μασητικού τύπου; Κεραίες νηματοειδείς
- Πρόσθιες πτέρυγες πολύ κοντές, δερματώδεις (ψευδέλυτρα) και χωρίς νευρώσεις; Υπάρχουν και άπτερα είδη
- Οπίσθιες (όταν υπάρχουν) είναι μεμβρανώδεις, ημικυκλικές με πιο πολλές νευρώσεις διατεταγμένες ακτινοειδώς, οι οποίες είναι διπλωμένες κατά μήκος και πλάτος κάτω από τα ψευδέλυτρα
- Ταρσοί με 3 άρθρα

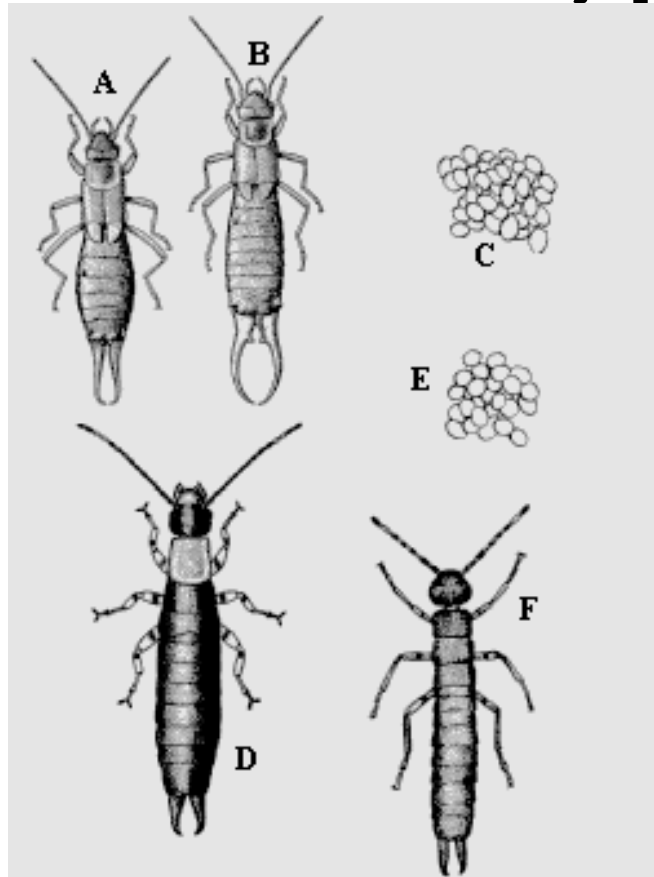

Τάξη Dermaptera

- Κέρκοι μόναρθροι, μεγάλοι & σκληροί (λαβίδα)
- Νυχτόβια, σαπροφάγα (μερικά φυτοφάγα ή σαρκοφάγα) και εκλύουν δύσοσμο υγρό
- Τα περισσότερα είδη μη γεωργικής σημασίας; Ορισμένα προκαλούν ζημιές σε καλλιέργειες (π.χ. *Forficula auricularia*)
- Αβλαβή για τον άνθρωπο και ωφέλιμα (εχθροί φυτοφάγων εντόμων)
- Γνωστά ως ψαλίδες ή λαβίδουροι

Τάξη Dermaptera

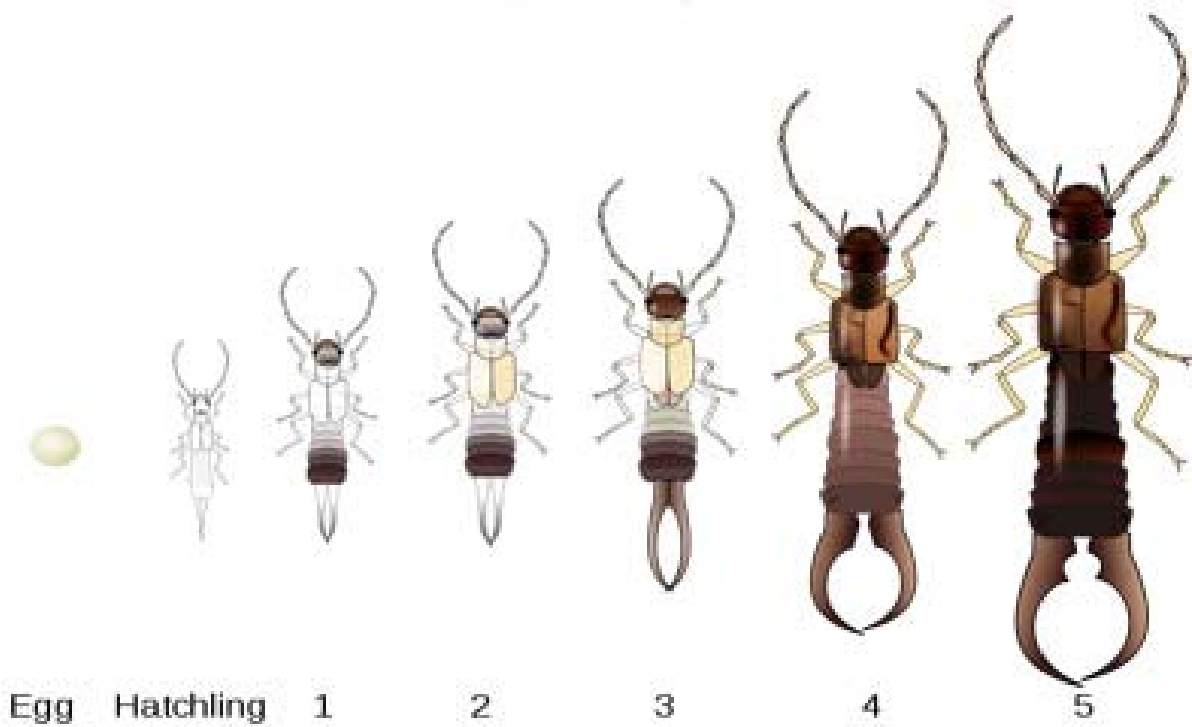

European earwig. A, Female. B, Male. C, Eggs.
Ringlegged earwig. D, Female. E, Eggs. F, Nymph.

Τάξη Dermaptera

Τάξη Dermaptera

Ενήλικο θήλυ (άνω)
Ενήλικο άρρεν (κάτω)

προνύμφη

Τάξη Dermaptera

© Pavel Krásensky

www.naturfoto.cz

Τάξη Embioptera

- Λεπτά, μικρά, επιμήκη (3-7 mm μήκος) με μαλακό εξωσκελετό
- Νυχτόβια & τροπικά αγελαία είδη
- Στοματικά μόρια μασητικού τύπου
- Πόδια κοντά με ταρσούς 3 άρθρων
- Βασικό τμήμα πρόσθιων ταρσών είναι εξογκωμένο και περιέχει μεταξογόνους αδένες και κοίλες κλωστικές τρίχες

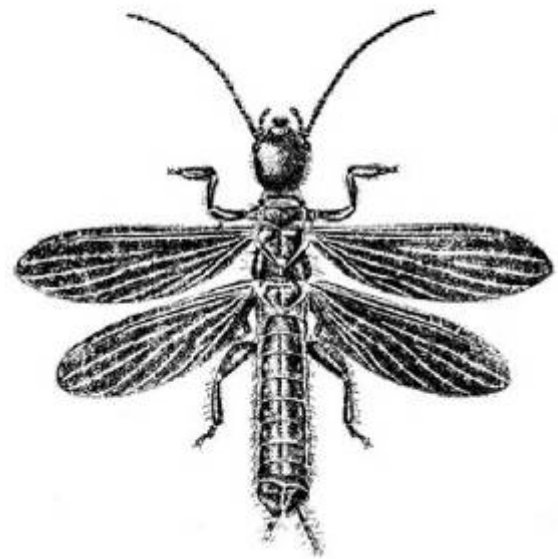

Τάξη Embioptera

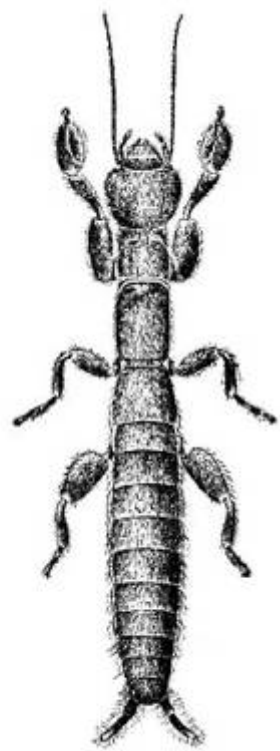
- Άρρενα συνήθως πτερωτά, 2 ζεύγη όμοιων σε σχήμα & μέγεθος πτερύγων; Θήλεα άπτερα
- Κέρκοι διάρθροι και στα άρρενα ασύμμετρες
- Διαβιούν σε σκοτεινές, υγρές, προφυλαγμένες θέσεις μέσα σε μετάξινες στοές και τρώνε νεκρή φυτική ύλη
- Δεν έχουν γεωργική σημασία

Τάξη Embioptera

Male

female.

Ενήλικο
θήλυ

Ενήλικο άρρεν σε μετάξινη στοά 75

Τάξη Embioptera

ωο

1^{ης} ηλικίας προνύμφη

Βιβλιογραφία

- Γιαμβριάς, Χ. & Μπουχέλος, Χ., 1995. Σημειώσεις εργαστηριακών ασκήσεων γενικής εντομολογίας. Εργαστήριο Γεωργικής Ζωολογίας & Εντομολογίας, ΓΠΑ, 40 σελ.
- Ζωάκη, Δ. & Παπαχρήστος, Δ. (2004). Σημειώσεις για τα εργαστήρια των ζωικών εχθρών, Μέρος πρώτο. ΤΕΙ Ηπείρου, 130 σελ.
- Παπαχρήστος, Δ. & Ζωάκη, Δ. (2004). Σημειώσεις για τα εργαστήρια των ζωικών εχθρών, Μέρος δεύτερο (Οικογένειες εντόμων γεωργικής σημασίας). ΤΕΙ Ηπείρου, 48 σελ.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Τεχνολογικό Ίδρυμα Ηπείρου. Δρ Δήμητρα Ζωάκη
Μαλισιόβα.

Ζωικοί Εχθροί Εργαστήριο. Οι Τάξεις των εντόμων
(Εξωπτερυγωτά Α).

Έκδοση: 1.0. Άρτα, 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<<http://eclass.teiep.gr/courses/TEXG103/>>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κλ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Δρ Αντωνόπουλος Δημήτριος

Γεωπόνος-Φυτικής Παραγωγής ΓΠΑ

Γεωπόνος-Γεωπονικής Βιοτεχνολογίας ΓΠΑ

ΕΠΠΑΙΚ ΑΣΠΑΙΤΕ

ΜΔΕ (MPhil) Φυτοπροστασίας ΓΠΑ

ΜΔΕ (MSc) Ασφάλειας Τροφίμων WUR

ΔΔ (PhD) Φυτοπαθολογίας ΓΠΑ

Μετα-ΔΔ (Post-Doc) Φυτοπαθολογίας NCSU USA

Μετα-ΔΔ (Post-Doc) Φυτοπαθολογίας ΓΠΑ-ΙΚΥ

Άρτα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

